

Jedyne pismo polskie w Brazylii

Słowo rektora

Czcigodni Księża, Drogie Siostry, Szanowni przedstawiciele społeczności polonijnej, Drodzy Czytelnicy! Otrzymujecie kolejny numer naszego periodyku polonijnego. Tym razem są to trzy numery czasopisma w jednym! Jaki jest powód tego wydania? Bardzo prosty. Od

pewnego okresu Brazylia przeżywa złożony kryzys polityczny, etyczny i ekonomiczny. Ten ostatni wpływa bardzo mocno na życie przeciętnych obywateli tego kraju, a także na ich sposób wydawania pieniędzy. Czasopismo „Echo Polonii Brazylijskiej” nie posiada żadnych funduszy. Jeżeli jeszcze jest wydawane to dlatego, że mimo kryzysu są osoby, które wspierają jego ukazywanie się. Niestety nie mamy wielu darczyńców. Proszę zwrócić uwagę na sponsorów tego numeru. Są oni wymienieni na jednej ze stron czasopisma. Wobec nich kierujemy słowo wdzięczności! Zapraszamy innych do współpracy...

W tym numerze opisujemy w telegraficznym skrócie uroczystości, jakie miały miejsce w Gnieźnie i Poznaniu z okazji Jubileuszu 1.050 lat chrztu Mieszka I. Również w Brazylii były sprawowane Msze św. dziękczynne z okazji Jubileuszu chrztu Narodu Polskiego. Odnotowujemy takie uroczyste Eucharystie sprawowane w Kurytybie i stołecznej Brasílii. Zamieszczamy także wybrane teksty związane z wydarzeniami z życia naszej brazylijskiej społeczności polonijnej.

Zapraszam do współredagowania, jak też do wzięcia odpowiedzialności za przyszłość tego czasopisma –

1050. ROCZNICA CHRZTU POLSKI

Główne uroczystości jubileuszowe Chrztu księcia Mieszka I odbywały się dniach 14-16 kwietnia br. w Gnieźnie i Poznaniu. Hasło tegorocznego jubileuszowego świętowania brzmi „Gdzie chrzest, tam nadzieja”!

Uroczystej Mszy św. koncelebrowanej tak w katedrze gnieźnieńskiej, jak i poznańskiej przewodniczył legat papieski kard. Pie-

tro Parolin – sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej.

W uroczystościach religijnych uczestniczyli przedstawiciele Państwa Polskiego z prezydentem Andrzejem Dudą i premierem Beatą Szydło na czele.

W katedrze gnieźnieńskiej okolicznościowe kazanie wygłosił arcybiskup metropolita Wojciech Polak - Prymas Polski.

Po podniosłych uroczystościach katedralnych przedstawiciele Kościoła, Państwa Polskiego, a także zaproszeni goście uczestniczyli we wspólnej kolacji.

Dla każdego z uczestników kolacji przygotowano pamiątkowe prezenty. Wśród nich: srebrny medal jubileuszowy oraz okolicznościowy banknot 20 złotych wyemitowany przez Narodowy Bank Polski.

Po zakończonej kolacji uczestnicy mieli możliwość oglądnięcia filmu specjalnie przygotowanego na obchody jubileuszowe „Mesco dux baptizatur”. Po projekcji filmu zabrał głos arcybiskup Wojciech Polak - Prymas Polski. Hierarcha bardzo wzruszony wyraził wdzięczność producentom filmu za to dzieło, które zostało oparte na faktach historycznych, a zarazem przybliżające coroczne spotkania młodzieży organizowane przez Ojca Górę na Polach Legnickich.

Z okazji Jubileuszu 15 kwietnia br. odbyło się uroczyste posiedzenie Zgromadzenia Narodowego w Poznaniu. Po raz pierwszy w polskiej historii parlamentarnej odbyło się ono poza Warszawą.

W godzinach popołudniowych odbyła się uroczysta procesja z fary do katedry z obrazem Pani Jasnogórskiej, który pielgrzymował po Polsce z okazji Millenium Chrztu św.

Następnie była sprawowana uroczysta Msza św., której przewodniczył kard. Pietro Parolin – sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej i legat papieski.

Okolicznościowe kazanie wygłosił arcybiskup metropolita Stanisław Gądecki – miejscowy ordynariusz i przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski.

Nie pamiętam kiedy po raz ostatni miałem

możność uczestniczyć w uroczystej celebracji Mszy św. słuchając podczas niej organów i śpiewu gregoriańskiego. Dlatego też proszę sobie wyobrazić stan mego ducha podczas tej duchowej uczy....

Nastrój w tych świątyniach był bardzo podniosły. Nie podejmuję się wysiłku opisywania mego stanu duchowego.

Bezpośrednio po zakończonej Mszy św. prezydent Polski i premier rządu złożyli w kaplicy przed grobem księcia Mieszka I okolicznościowe wieńce.

Dla nas, chrystusowców, była także okazja do zdjęciowego upamiętnienia nasze-

go wspólnego uczestniczenia w uroczystości jubileuszowej wraz z naszym przełożonym generalnym – ks. Ryszardem Głowackim TChr. Nie często bowiem imigrant bywa w katedrze poznańskiej, jak też nie na co dzień jest okazja do spotkania się z genera-

łem zgromadzenia, które posługuje Polonii w tylu krajach świat...

Po uroczystościach religijnych w katedrze, hierarchowie, przedstawiciele władz państwowych, parlamentu oraz zaproszeni goście udali się do pobliskiego domu głównego chrystusowców na kolację.

Następnego dnia na stadionie miejskim „Inea” sprawowana była, również pod przewodnictwem legata papieskiego, uroczysta Msza św. koncelebrowana na stadionie. Podczas Eucharystii kilka osób dorosłych przyjęło sakrament Chrztu św.

Należy jeszcze odnotować, że w Gnieźnie i Poznaniu odbywały się zebrania plenarne Konferencji Episkopatu Polski.

W tym roku nie miałem w planach odwiedzin w Polsce. Pan Bóg lubi sprawiać nam niespodzianki. Otrzymane zaproszenie od Prymasa Polski i przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski na jubileuszowe uroczystości 1050 lat chrztu naszego Narodu było powodem mego podróży do Ojczyzny i uczestniczenia w duchowym świętowaniu i dziękczynieniu Bogu za dar wiary Polek i Polaków!

Ks. Zdzisław MALCZEWSKI SChr

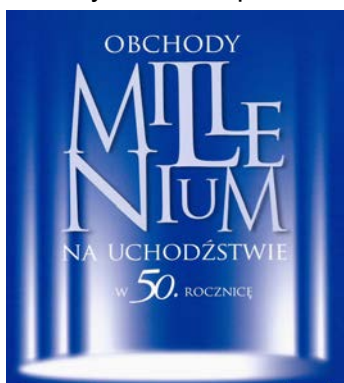
Konferencja naukowa

„Obchody Millenium na uchodźstwie – w pięćdziesiątą rocznicę”

18 kwietnia 2016 r. w Senacie RP odbyła się pierwsza część konferencji zorganizowanej przez wspomnianą wyższą izbę ustawodawczą przy współpracy z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”.

W konferencji poza naukowcami zajmującymi się badaniem dziejów polskiej historii w kraju i na emigracji, jak też pokaźna liczba liderów organizacji i przedstawicieli społeczności i polonijnej z wielu krajów.

W imieniu organizatorów konferencję otworzył senator prof. Jan Żaryn. Następnie

zabierali głos: senator Stanisław Karczewski - marszałek Senatu, biskup Wiesław Lechowicz - delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, senator Janina Sagatowska - prze-

wodnicząca Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, ks. prof. Stanisław Dziekoński - rektor USKW, Longin Kołomowski - prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, Wojciech Kolarski podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP. Pan W. Kolarski odczytał przesłanie Prezydenta RP dra Andrzeja Dudy do uczestników tego ważnego wydarzenia.

W trakcie kilku sesji tej konferencji zaprezentowano kilkanaście referatów przybliżających obecnym świętowanie w poszczególnych krajach Milenium Chrztu Mieszka I.

Wśród uczestników był obecny ks. Ryszard Głowacki - przełożony generalny naszej wspólnoty zakonnej wraz z: ks. Prof. Bernardem Kołodziejem - prof. UAM i dyrektorem Archiwum TChr. Ks. Leszek Kryża - kierownik Zespołu Pomocy Kościołowi na Wschodzie KEP, ks. Wiesław Wójcik - dyrektor IDE i ks. Zdzisław Malczewski - rektor PMK w Brazylii.

Drugiego dnia (19 kwietnia br.), konferencja miała miejsce na Uniwersytecie Kard. Stefana Wyszyńskiego (UKSW). Otwarcia

konferencji dokonał prof. Jan Żaryn. Przemawiali: kard. Kazimierz Nycz - wielki kanclerz UKSW i arcybiskup warszawski, Jan Dziędziczak - sekretarz stanu w MSZ, oraz ks. prof. - Stanisław Dziekoński - rektor UKWS. Po oficjalnych przemówieniach rozpoczęła się dalsza część prezentacji referatów, podczas której (jak poprzedniego dnia) wystąpiło kilkanaście osób.

Dla nas uczestników tego ważnego wydarzenia, dwudniowa konferencja zarysowała bogatą mozaikę obchodów milenijnych zorganizowanych we wspólnotach polonijnych w różnych krajach świata.

Kilkakrotnie organizatorzy konferencji informowali, że przedsięwzięcie to nie wyczerpuje całej tematyki. Realizowana konferencja miała za cel zarysowanie szerokiej i bogatej tematyki związanej z obchodami milenijnymi poza Polską. Organizatorzy zaplanowali najbliższe trzy lata na dokonywanie uzupełnień, aby podczas następnej konferencji poświęconej tej tematyce można będzie ukazać pełniejszy obraz, w którym pojawią się jeszcze społeczności polonijne z krajów, których nie można było zaprezentować z powodów organizacyjnych.

Po zamknięciu dwudniowej, bogatej tematycznie i geograficznie konferencji, odbędzie się jeszcze zebranie zarządu Światowej Rady Badań nad Polonia (ŚRBnP). Należy tutaj dodać, że do zarządu wspomnianej

organizacji badającej społeczność polonijną i organizującej regularnie konferencje międzynarodowe na wybrane tematy związane z polską emigracją należy dwóch chrystusowców: ks. Bernard Kołodziej i ks. Zdzisław Malczewski.

Należy wyrazić szczere ubolewanie, że organizatorzy tej konferencji nie byli otwarci na to, aby zgłaszane referaty od wielu osób mogły być zaprezentowane podczas tego spotkania naukowego. Jeżeli z jednej strony podczas tego wydarzenia było kilka referatów z tego samego kraju (np. Stany Zjednoczone, Kanada, Francja, Anglia) to, niestety nie uwzględniono południowej części Nowego Świata (np. Australia, Argentyna, Brazylia, Nowa Zelandia). Mam głęboką nadzieję, że do następnej konferencji na w/w tematykę organizatorzy tego przyszłego wydarzenia będą patrzyć szerzej na mapę polskiej społeczności w świecie. *Ks. Zdzisław M.*

Obchody 1050-lecia Chrztu Polski w Kurytybie

Uroczysta Msza Święta z okazji 1050-lecia Chrztu Polski w Kurytybie była sprawowana w niedzielę 17 kwietnia br. w Parafii Polskiej pw. św. Stanisława w Kurytybie, z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP w tym mieście oraz zgromadzenia księży chrystusowców w Brazylii.

Mszę świętą sprawowali w języku polskim dwaj polscy księża: ks. Alojzy Lajman i ks. Edward Guc.

Podczas Eucharystii śpiewał chór im. św. Jana Pawła II. Obecność przedstawicieli polonijnego zespołu pieśni i tańca „Junak” w strojach ludowych uświetniło to wydarzenie religijne. Za: www.kurytyba.msz.gov.pl

Konto, na które można składać pomoc na fundusz „Echa Polonii Brazylijskiej”: Bank Itaú, Agencja: 3812, Konto: 29466-2

Rocznica Chrztu Polski w Brasílii

Dnia 18 kwietnia br. została odprawiona w kościele św. Judy Tadeusza w Brasílii uroczysta Msza św. koncelebrowana z okazji 1050 rocznicy Chrztu Polski, z inicjatywy Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Braitera. Na początku zostały odegrane hymny narodowe Brazylii i Polski przez Orkiestrę Marynarki Wojennej oraz zostało wysłuchane nagranie pieśni „Bogurodzica”.

Przewodniczył Mszy świętej ks. bp Jan Wilk, ordynariusz diecezji Anápolis-GO. Koncelebrowali: bp Jan Kot, ordynariusz diecezji Zé Doca-MA, bp Janusz Marian Daneccki, biskup pomocniczy z Campo Grande-MS oraz ks. prałat Czesław Rostkowski, który wygłosił homilię. Ponadto koncelebrowali także: ks. kanonik Muszak z Brasílii, ks. Jacek Szlacheta i ks. kanonik Józef Ciesielczuk z diecezji Luziânia.

W swojej homilii ks. prałat Czesław Rostkowski, wychodząc od pierwszego czytania o powołaniu wszystkich do głoszenia chwały Bożej, podkreślił, „że przez chrzest Polska włączyła się do Kościoła. Miało to wielkie znaczenie polityczne, gdyż Polska została uznana przez inne narody i, przede wszystkim, znaczenie religijne, zostaliśmy bowiem powołani do głoszenia chwały Bożej. Jednym ze znaków wierności temu powołaniu

są kościoły, krzyże i kapliczki przydrożne. W czasach cierpienia i wojen najeźdźczych, kiedy żołnierze umierali za wolność walcząc bohatercko z krzyżem wrytym w sercu, Ojczyzna nasza została nazwana Polonia semper fidelis”.

Ambasador RP Andrzej Braiter, w swoim przemówieniu mówił o znaczeniu Chrztu Polski, podkreślając, że wiara chrześcijańska przyszła do naszego kraju z Czech. Zwrócił też uwagę na ważne momenty w historii Polski związane z jej przynależnością do chrześcijańskiego Zachodu.

Na zakończenie przemówił ks. bp Jan Wilk. Nawiązując do historii Polonii brazylijskiej, podkreślił jej wieloraki dorobek oraz wierność Kościołowi.

Byli obecni też przedstawiciele korpusu dyplomatycznego, m.in. ambasadorzy Republiki Czech, Ukrainy i Izraela.

Na zakończenie zaśpiewano "Boże coś Polskę". W części artystycznej były recytowane wiersze ks. Jana Twardowskiego przez Joannę Józefowską (wraz z ich portugalskim przekładem), a także "Inwokacja" Pana Tadeusza, oraz jej portugalski przekład Mariano Kawki, przez Henryka Siewierskiego. Po Mszy św. uczestnicy przeszli do sali parafialnej, gdzie miał miejsce poczęstunek.

Zdjęcia: Maria Sobczak

Culture.pl w Brazylii

Culture.pl to flagowa marka Instytutu Adama Mickiewicza – narodowej instytucji kultury, której misją jest budowanie marki POLSKA w wymiarze kultury oraz udział w międzynarodowej wymianie kulturalnej. Organizując inicjatywy i wydarzenia w dziedzinie muzyki, teatru, sztuk wizualnych i wzornictwa, Instytut działa na rzecz upowszechnienia współczesnej kultury polskiej wśród międzynarodowych odbiorców. Dotychczas zorganizowano blisko 5.000 wydarzeń w 67 krajach dla blisko 50 milionów odbiorców na 5 kontynentach.

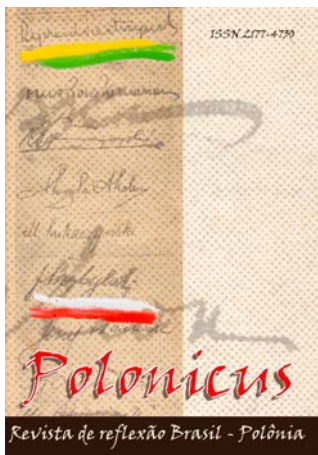
Obecny 2016 r. to czas, w którym uwaga Culture.pl skupia się na Brazylii, gdzie realizowany jest projekt prezentacji kultury polskiej. Punktem wyjścia do zbudowania programu było odwołanie się do wspólnego polsko-brazylijskiego dziedzictwa zrodzonego dzięki związkom wybitnych przedstawicieli obu kultur. Wśród Polaków, którzy pozostawili trwałe ślady w brazylijskiej kulturze należy wymienić tworzących w Brazylii Zbigniewa Ziemińskiego, Yankę Rudzką, Lucjana Korngolda oraz Jorge Zalszupina. W kontekście wymiany inspiracji nie można nie wspomnieć o twórczości Jerzego Grotowskiego, Tadeusza Kantora czy Krzysztofa Kieślowskiego. Historia pokazuje, że zetknięcie odległych sobie światów może dać efekty niezwykle, do dziś pełne świeżości i mocy oczarowywania odbiorcy.

W 2016 r. Culture.pl stwarza okazje do kolejnych spotkań, które dają nowy impuls relacjom polsko-brazylijskim i są okazją do kolejnej wymiany inspiracji. Program jest owocem współpracy twórców z obu krajów i realizowany jest w pięciu brazylijskich miastach: São Paulo, Rio de Janeiro, Salvador da Bahia, Belo Horizonte i Brasílii.

Za: www.kurytyba.msz.gov.pl

Periodyk „Polonicus” odżył ...

Z dużą i nieukrywaną satysfakcją informuję naszych Czytelników, że po dłuższej przerwie, ukazał się numer „specjalny” naszego polonijnego czasopisma „Polonicus”. Użyłem słowa „specjalny”, ponieważ ukazuje się po pewnej przerwie, a także z tej racji, że w obecnym roku Polska uroczystie obchodzi 1050 lat chrztu księcia Mieszka I.

Obecny podwójny numer periodyku możemy oddać naszym Czytelnikom tylko dzięki zrozumieniu i pomocy p. Marka Makowskiego – konsula generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Kurytybie. Oficjalny przedstawiciel Polski zawsze nam okazywał poparcie i dalej nas wspiera nie tylko słownie, ale bardzo konkretnie. To właśnie za jego pośrednictwem otrzymaliśmy subwencję z polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych na wydanie tego polonijnego czasopisma. Wspierającemu nas panu konsulowi generalnemu, jak również decydentom w polskim MSZ o przyznaniu finansowej pomocy wyrażamy nasze podziękowanie!

Inny powód świadczący o „specjalnym” wydaniu tego numeru jest tegoroczny obchód 1050 lat chrztu Polski. Chrzest pierwszego historycznego władcy Polski księcia Mieszka I wpisuje się w kalendarz dziejów polskiego narodu, jako wydarzenie o charakterze religijnym, ale także politycznym. Polska dzięki ówczesnej decyzji księcia Mieszka I weszła do wspólnoty narodów chrześcijańskich. Równocześnie wydarzenie mające charakter religijny dało początek pod powstające i organizujące się młode państwo. W chrzcie księcia Mieszka I dostrzegamy podwaliny państwa polskiego. *Ks. Zdzisław M.*

Biskup Edward Zielski ordynariuszem diecezji São Raimundo Nonato

Nowym ordynariuszem diecezji São Raimundo Nonato w południowo-wschodniej Brazylii, 2 marca 2016 r., papież Franciszek mianował 69-letniego biskupa Edwarda Zielskiego. Przez ostatnich 16 lat był on ordynariuszem diecezji Campo Maior, leżącej w tym samym regionie kraju.

Urodzony w Brodnicy duchowny odbył formację w seminarium ówczesnej diecezji chełmińskiej w Pelplinie. Po święceniach był przez 8 lat wikarym parafii w Osiu i w Gdyni. W 1980 r. wyjechał jako kapłan diecezjalny fidei donum do Brazylii, gdzie pracował kolej-

no w kilku diecezjach. W 2000 r. ks. Edward Zielski został biskupem Campo Maior.

Za: Radio Watykańskie

Delegacja polskich uniwersytetów w Kurytybie

4 marca br. w siedzibie Towarzystwa polsko-brazylijskiego Józefa Piłsudskiego Marek Makowski - konsul generalny przyjął delegację polskich uczelni lampką wina. Na spotkanie zostali zaproszeni przedstawiciele miejscowej Polonii.

Delegacji przewodniczył prof. Aleksander Bobko - sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego..

W imieniu społeczności polonijnej Marek Makowski – konsul generalny RP powitał dostojnych gości z Polski! Odpowiadając na powitanie zabrał głos prof. Aleksander Bobko i przedstawił zebrany kwestię współpracy naukowej pomiędzy Polską i Brazylią.

Wśród Polonusów było także trzech duchownych: ks. Lourenço Biernaski CM – nestor duchowieństwa polonijnego, ks. Kazimierz Długosz TChr - prowincjał chrystusowców, a także ks. Zdzisław Malczewski TChr - rektor PMK w Brazylii.

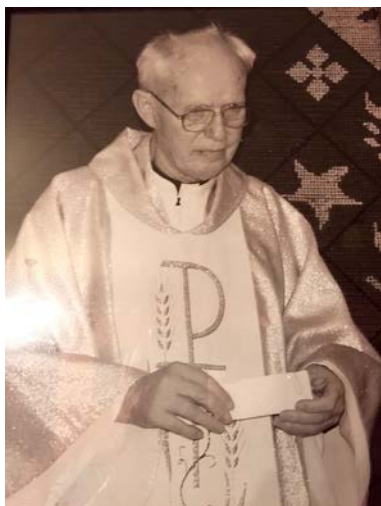
Po oficjalnych przemówieniach, przy lampce wina, obecni mieli okazję do bliższego poznania się i dłuższych rozmów rodaków... Obyśmy mieli więcej takich spotkań!

Odszedł do PANA

ks. Stanisław Jamróg TChr

Długoletni duszpasterz polonijny w Brazylii, który po wielu latach spędzonych poza rodzinnym krajem zdecydował się na powrót do Polski. Niestety, nie nacieszył się długo Ojczyzną. Mimo cierpienia, był zawsze

pełen optymizmu, którym to kierował się przez całe swoje kapłańskie i zakonne życie. Ks. Stanisław Jamróg urodził się 25 kwietnia 1932 r. w miejscowości Glinik Dolny, poczta Frysztak, pow. Krosno, woj. Rzeszów w rodzinie rolniczej, jako szóste dziecko. Syn Ignacego i Apolonii z domu Wawrzkiwicz. Mając pięć lat utracił swoją matkę. Po ukończeniu szóstego roku życia rozpoczął naukę w miejscowej Szkole Podstawowej. W roku szkolnym 1947/48 ukończył VII klasę szkoły podstawowej. Dalszą naukę kontynuował w

Gimnazjum Ogólnokształcącym w Ornece woj. Olsztyn. Tam ukończył VIII i IX klasę w ciężkich warunkach, zwłaszcza finansowych, w dodatku oddalony od domu rodzinnego. Na początku sierpnia 1950

r. napisał do Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu list, prosząc w nim o przyjęcie do Niższego Seminarium Duchownego. Po przyjęciu i ukończeniu X klasy poprosił o przyjęcie do Towarzystwa Chrystusowego.

Do Towarzystwa Chrystusowego został przyjęty w sierpniu 1951 r., a 7 września 1951 r. rozpoczął w Bydgoszczy kanoniczny nowicjat. Po jego ukończeniu złożył 8 września 1952 r. w Bydgoszczy pierwszą profesję zakonną. Potem dalej, do 1953 r., kontynuował naukę w Niższym Seminarium Duchownym Towarzystwa w Ziębicach. Następnie rozpoczął dwuletnie studia filozoficzne w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Chrystusowego, najpierw w Ziębicach, a potem w Poznaniu. Następnie kontynuował czteroletnie studia teologiczne ukończone egzaminem tzw. rigorosum 12 maja 1959 r. Z rąk arcybiskupa poznańskiego Antoniego Baraniaka przyjął święcenia kapłańskie 23 maja 1959 r.

Po święceniach kapłańskich został skierowany 14 sierpnia 1959 r. do pracy duszpasterskiej na Pomorze Zachodnie, do

parafii pw. Chrystusa Króla w Dolicach, jako wikariusz współpracownik. W parafii tej, do której należało jeszcze kilka wiosek i trzy kościoły filialne, przeprowadzono w tym czasie generalne remonty kościołów, zwłaszcza kościoła parafialnego. W odnowionym kościele, w wymalowanym plafonie na sklepieniu kościoła został umieszczony cudowny połów ryb z Jezusem i kilkoma apostołami. W tej łodzi, obok Jezusa i apostołów, został namalowany ówczesny ks. proboszcz Alfons Medycki oraz wikarzy Stanisław Jamróg i Stanisław Malczewski. W Dolicach ks. Stanisław pracował do 1964 r. 12 sierpnia 1964 r. został przeniesiony na takie samo stanowisko, wikariusza współpracownika do parafii pw. św. Piotra i Pawła w Szczecinie- Podjuchach.

Pracując w jeszcze w Dolicach w 1964 r. został przez przełożonych skierowany do pracy misyjnej w Brazylii i rozpoczął wtedy starania o otrzymanie paszportu. Po kilkakrotnych odmowach, na początku 1965 r. został przyznany mu paszport. Otrzymał wtedy zwolnienie z parafii i pracy w diecezji, datowane 15 lipca 1965 r.

Został wtedy przeniesiony do Domu Głównego Towarzystwa w Poznaniu, celem przygotowania się do wyjazdu. Po załatwieniu wszystkich formalności oraz wiz, na początku grudnia 1965 r. wyjechał z kraju do Włoch, skąd statkiem pasażerskim 1 stycznia 1966 r. przybił do Rio de Janeiro w Brazylii.

Po przybyciu w styczniu 1965 r. do Brazylii, najpierw przez miesiąc przebywał w Camaquã - RS, a następnie skierowany został do pomocy w parafii pw. św. Anny w Carlos Gomes - RS, gdzie proboszczem był ks. Józef Wojda. Oprócz pracy duszpasterskiej w parafii i kaplicach dojazdowych, dużo pracy było przy rozpoczętej budowie tam nowego kościoła. Po 9 miesiącach został przeniesiony do parafii św. Anny w Cruz Machado - PR gdzie pracował przez półtora roku. Była bardzo rozległa i należało do niej wiele kaplic dojazdowych. Od lipca 1968 r. został przeniesiony do parafii św. Teresy z Avila w Guarani das Missões - RS, gdzie pracował przez 9 miesięcy.

15 lutego 1969 r. został mianowany rektorem Małego Seminarium Towarzystwa Chrystusowego w Camaquã - RS. Tylko trzy dni był tylko jego rektorem, gdyż otrzymał pismo od przełożonego generalnego ks. Ignacego Posadzego, informujące, że został mianowany ekonomem Prowincji pod wezwaniem Matki Bożej

Niepokalanie Poczętej w Brazylii oraz drugim Radnym Prowincji. W czasie pełnienia tych nowych obowiązków, wraz z ks. Stefanem Kucharskim, znajdowali czas na odwiedziny Polaków w tych parafiach, gdzie proboszczami byli księża bez znajomości języka polskiego. W czasie pełnienia funkcji ekonoma, dodatkowo uporządkował archiwum prowincji.

Po dwóch latach pracy jako ekonom prowincji, został mianowany kapelanem Braci Marystów w Mendes - RJ. W styczniu 1972 r. otrzymał od prowincjała ks. Zenona Gąsiorowskiego nominację na proboszcza nowo utworzonej parafii św. Piotra i Pawła w Kurytybie, w dzielnicy Bacacheri. Parafię objął w obecności abpa Pedro Fedalto, wikariusza generalnego diecezji oraz prowincjała. Na początek przy małym drewnianym kościółku wynajął i wyremontował budynek, w którym prowadził katechezę oraz różne kursy duszpasterskie. Potem dookończył budowę plebanii, salonu oraz nowej kaplicy pw. św. Jana Bosko.

W lutym 1981 r. został przeniesiony do Cruz Machado PR gdzie objął obowiązki proboszcza parafii Najświętszego Serca Jezusa. Parafia ta obejmowała 9 kaplic i 8 szkół w których odprawiano nabożeństwa.

W marcu 1987 r. został przeniesiony do Campo do Tenente - PR. Dzięki jego staraniom został tam zbudowany dom dla sióstr służebniczek, powiększono kościół parafialny oraz zbudowano kilka murowanych kaplic oraz duże nowoczesne centrum katechetyczne. Na początku lipca 2002 r., ks. Stanisław przeżył nocny napad na plebanię, podczas którego został związany i pobity przez nieznaną sprawców. Ówczesny prowincjał ks. Z. Malczewski, biorąc pod uwagę wcześniejsze pogroźki oraz fakt napadu, w trosce o życie współbrata przeniósł go do Domu Prowincjalnego w Kurytybie.

4 lipca 2002 r. ks. Stanisław zamieszkał wtedy w domu prowincjalnym w Kurytybie. Po dojściu do zdrowia okazjonalnie pomagał wtedy w pracy duszpasterskiej w okolicznych parafiach, prowadzonych zwłaszcza przez chrystusowców. Do Campo do Tenente z braku księży, przez kilka miesięcy dojeżdżał z Kurytyby sam

prowincjał ks. Z. Malczewski, aby zapewnić miejscowym wiernym obsługę duszpasterską.

Ks. Stanisław w Brazylii obchodził swoje rocznice oraz uroczystości jubileuszowe kapłańskie i zakonne. Złoty Jubileusz kapłaństwa obchodził uroczyście w 2009 r. w Kurytybie, w parafii pw. św. Piotra i Pawła, w której przed laty był pierwszym proboszczem. Uroczystość jubileuszową zaszczylił swoją obecnością emerytowany arcybiskup Kurytyby d. Pedro Fedalto. Na 50 - lecia kapłaństwa, ówczesny przełożony generalny ks. Tomasz Sielicki napisał: „...Za dotychczasową służbę Czcigodnego Księdza Jubilata, realizację misji Towarzystwa Chrystusowego w Kościele, w imieniu własnym i całej naszej Wspólnoty, składam serdeczne podziękowanie...”.

W związku z pogarszającym się stanem zdrowia, ks. Stanisław 23 lutego 2015 r. powrócił po wielu latach do Polski i zamieszkał w domu Towarzystwa w Puszczykowie. Niestety, nie nacieszył się długo rodzinnym krajem. Zdrowie nieustannie się pogarszało i mimo dobrej opieki lekarskiej zmarł w piątek 25 marca 2016 r. w Puszczykowie.

Ks Stanisław Jamróg TChr zmarł 25 marca 2016 r. w Puszczykowie, przeżył 84 lata życia, w tym 66 lat życia zakonnego i 57 lat życia kapłańskiego.

Uroczystości pogrzebowe śp. ks. Stanisława Jamroga odbyły się w piątek, 1 kwietnia 2016 r. w kaplicy domu zakonnego Towarzystwa Chrystusowego w Puszczykowie. Zgromadziły licznych współbraci kapłanów, kleryków, nowicjuszy, siostry zakonne oraz rodzinę i przyjaciół zmarłego kapłana.

Najpierw o godz. 13.30 odmówiono różaniec za zmarłego kapłana, a następnie o 14.00 rozpoczęto mszę świętą pogrzebową, której przewodniczył przełożony generalny ks. Ryszard Głowacki, a homilię żałobną wygłosił siostrzeniec zmarłego księdza Stanisława ks. Ryszard Arciszewski z diecezji Grenoble. Podkreślił w niej istniejące więzi rodzinne z ks. Stanisławem. Po ostatnim pożegnaniu ciało zmarłego kapłana zostało przewiezione na parafialny cmentarz puszczykowski. Kondukt i liturgię pożegnalną na

Sponsorzy obecnego numeru periodyku:

Ks. Jan Flig TChr – Rio de Janeiro

Ks. Jan Sobieraj SChr – Kurytyba

Ks. Lourenço Biernaski CM – Kurytyba

Prowincja Tow. Chrystusowego (BR)

Czcigodnym ofiarodawcom składamy

serdeczne podziękowanie

oraz staropolskie „Bóg zapłać”!

Dzięki Waszej pomocy mogliśmy wydać

kolejny numer „Echa”

cmentarzu prowadził wikariusz generalny ks. Bogusław Burgat. Na zakończenie podziękował jeszcze raz wszystkim biorącym udział w ziemskim pożegnaniu zmarłego ks. Stanisława Jamroga, zwłaszcza licznie przybyłej rodzinie oraz tym, którzy opiekowali się zmarłym kapłanem w ostatnim czasie jego ziemskiego pobytu.

Ks. Stanisław Jamróg spoczął w kwaterze chrystusowców na parafialnym cmentarzu w Puszczykowie, gdzie oczekuje zmartwychwstania. *Ks. Bernard KOŁODZIEJ TChr*

Pomyślałeś o wsparciu finansowym „Echa Polonii Brazylijskiej” ???

Obchody Święta Narodowego 3 Maja w Kurytybie

Tegoroczne uroczyste obchody Święta Narodowego Trzeciego Maja miały miejsce w siedzibie Towarzystwa im. Tadeusza Kościuszki w Kurytybie.

Wydarzenie to, mające na celu uhonorowanie kolejnej rocznicy uchwalenia Konstytucji 3-go Maja, stanowiło jednocześnie okazję do zaprezentowania i promocji dorobku przedstawicieli miejscowych środowisk polonijnych. Zorganizowane zostało 2 maja, w dniu Święta Polonii i Polaków za Granicą.

Uroczystość rozpoczęła się odśpiewaniem hymnów narodowych Polski i Brazylii w wykonaniu polonijnego chóru „Karolinka” z São Mateus do Sul. Następnie, po odczytaniu listu gubernatora stanu Paraná z życzeniami dla Polski i Polaków z okazji Święta Narodowego, oraz okolicznościowym przemówieniu Marka Makowskiego - konsula generalnego, miały miejsce kolejne punkty programu:

- inauguracja wystawy pt. „Brazylijska Przyroda – Spojrzenia i Inspiracje”, poświęconej bogatej przyrodzie Brazylii widzianej oczami polonijnych artystek: Dulce Osinski, Everly Giller, Heliany Grudzień, Marcii Szeligi, Mari Inês Piekas i Schirlei Mari Freder;
- promocja książki „Drogi Chopina” autorstwa Tiago Halewicza, działacza polonijnego z Porto Alegre;

- promocja książki „Nieśmiertelny Pułkownik Bodziak”, której autor, Gerson César Souza, Brazylijczyk bez polskich korzeni, jest pasjonatem polonijnej kultury i historii, aktywnie udzielającym się w życiu i działalności środowiska polonijnego w São Mateus do Sul. Chór Karolinka uświetnił tę uroczystość rów-

nież wykonaniem marsza ochotniczego batalionu polskiego, który wziął udział w rewolucji federalistycznej pod przewodnictwem płk. Bodziaka.

Obie publikacje zostały zrealizowane dzięki dofinansowaniu z funduszy Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ.

Kontynuacją uroczystości był niezwykle udany koncert dwóch polskich muzyków „Cracow Duo” w dniu 3 maja, w sali koncertowej Capela Santa Maria w Kurytybie.

Obchody święta narodowego rozpoczęły się już w niedzielę 1 maja: w Towarzystwie im. J. Piłsudskiego zorganizowano duży festiwal polonijnego folkloru również z udziałem jednej grupy folkloru ukraińskiego, a w Domu Kultury Polska – Brazyliia odbył się kiermasz wyrobów rzemiosła polonijnego.

Za: www.kurytyba.msz.gov.pl

Refleksja w związku z kanonizacją Ojca Stanisława Papczyńskiego

5 czerwca br. papież Franciszek kanonizował bł. O. Stanisława Papczyńskiego, założyciela Księży Marianów. Poniżej zamieszczamy tekst jednego z duchowych synów kolejnego polskiego świętego.

Urodziłem się w Górze Kalwarii, o 600 metrów od grobu O. Papczyńskiego – nie ukrywam, że się tym chlubię. Od 1981 r. pracuję w Brazylii i obecnie od półtora roku w stanie Ceará, należącym do północno-wschodniego regionu (Nordeste) Brazylii, gdzie panuje susza i bieda. Do tego regionu przynależy także stan Sergipe, w którym Marianie rozpoczęli misję w 1964 r. Po części realizuję gorące pragnienie Czcigodnego Sługi Bożego O. Kazimierza Wyszyńskiego (1700–1755) - wiernego syna duchowego O. Stanisława -

który nalegał i twierdził, że jeśli Marianie pój-
dą do Brazylii to im “przybędzie”! Nie wiem o
czym myślał O. Kazimierz, czy o złocie, które
Portugalczycy przywozili statkami z Brazylii
(wówczas Marianie cierpieli niedostatek), czy
o powołaniach, czy też po prostu o błogosła-
wieństwie Bożym, które spłynęło obficie na
młode Zgromadzenie, gdy się otworzy na po-
trzeby misyjne. Myślę, że ten profetyczny sen
O. Kazimierza – wiernego interpretatora myśli
i pragnień O. Założyciela – dziś się spełnia.
Otwarcie się Marianów na inne kraje, jeszcze
za życia O. Kazimierza na Litwę, Czechy,
Portugalię, Włochy, potem na Amerykę Pół-
nocną, następnie na Amerykę Południową,
Afrykę i obecnie na Azje, sprawiło, że nam
“przybyło” powołań i łaski Bożej. Ten sam O.
Kazimierz - wierny spadkobierca myśli O.
Stanisława co do ekspansji misyjno-
ewangelizacyjnej Marianów - zabiegał o wy-
niesienie Założyciela na ołtarze i był przekonany,
że ogłoszenie go świętym, będzie wielkim
przyczynkiem i błogosławieństwem dla
rozwoju Zgromadzenia, świętości jego człon-
ków i owocności ich pracy, otwarta brama na
przyszłość. Doczekaliśmy tej łaski, oby w nas
(MIC) zafunkcjonowała i wydała owoce!

W Brazylii, w której pracujemy od 52
lat, w naszych 10 parafiach staramy się
krzewić kult do naszego Założyciela. W ko-
ściołach są jego obrazy, świętujemy rocznice
jego urodzin dla ziemi (18 maja) i dla nieba
(17 września), poprzedzając je nowenną. W
seminaryjnym ogrodzie, w Kurytybie, jest na-
wet jego popiersie. Poprzez Sanktuarium i
Apostolat Miłosierdzia Bożego propagujemy
aktualność naszego świętego i jego chary-
zmatów. Przetłumaczyliśmy na brazylijski je-
go dzieła. Przez naszych parafian, może naj-
bardziej jest znany jako skuteczny orędownik
dusz czyścicowych. We wszystkich naszych
parafiach, w poniedziałki, odprawiamy Msze
św. za zmarłych z dodatkiem modlitw z na-
szego charyzmatu eschatologicznego. Po-
przez artykuły o O. Stanisławie i cudach
uznanych w procesie beatyfikacji i kanoniza-
cji, zamieszczane w materiałach, które Apo-
stolat Miłosierdzia Bożego rozsyła na całą
Brazylię, postać naszego Założyciela powoli
staje się znana większemu gronu ludzi. W
pracach dzieła “Pro-Vida” i “Domu Niepoka-
lanej” (dla matek o zagrożonej ciąży), w Kury-
tybie, PR, nasz współbrat, ks. Silvio, MIC,

propaguje kult naszego Założyciela jako
obrońcy życia nienarodzonego. Tchnienie
Ducha św., jakie za wstawiennictwem O.
Stanisława, “wskrzesało” dziecię w łonie matki
i wróciło oddech obumarłym płucom młodej
dziewczyny jest do tego słuszną inspiracją.

Ja osobiście, w mojej pracy w dusz-
pasterstwie trzeźwościowym, wzywam wsta-
wiennictwa O. Papczyńskiego w wyzwoleniu
ludzi z nałogów i uzależnień. Kiedy, “za króla
Sasa, zapraszano: jedz, pij i popuszczaj pas-
sa”, on wzywał do trzeźwości, abstynencji, do
opamiętania się, do solidarności..., jego pro-
rocki głos nie został wysłuchany; konsekwen-
cje znamy. O. Stanisław zabraniał swoim sy-
nom duchowym używania mocnych trunków,
“pod groźbą utraty błogosławieństwa Boże-
go”! Mawiał, że “ten napój, z nieprzeniknio-
nego zrządzenia Miłosierdzia Bożego, dla
naszego zwyczaju (sposobu życia) jest obcy!”
Czy tę inspirację charyzmatyczną naszego
świętego ascety bierzemy na poważnie? Czy
wykorzystujemy jego myśli i przykład w tej
dziedzinie do naszej pracy duszpasterskiej, w
której coraz częściej spotykamy się z ludźmi
cierpiącymi sprawiającymi cierpienie innym z
powodu nałogów i różnorodnych uzależnień?

W przyszłym roku, Brazylija będzie
świętować 300 lat od znalezienia figurki Matki
Bożej Niepokalanej Poczęcia, w rzece,
przez trzech rybaków. Nazwano tę figurkę
“Aparecida”. Myślę, że ogromna miłość O.
Stanisława do Niepokalanej, jeszcze nie jest
wykorzystana w pracy z tutejszym ludem, któ-
ry kocha Matkę Bożą Aparecidę. W Crateús,
CE, gdzie pracujemy od 7 lat, mamy piękny
kościół poświęcony Niepokalanej. Biskup,
który nam, Marianom, powierzył tę świątynię,
planując, że ona stanie się przyszłym Sank-
tuarium Niepokalanej. W kościele umieścili-

śmy portret św. Stanisław Papczyńskiego z tablicą, na której widnieje tekst jego "Oblatio" – ślubu i powierzenia się Matce Bożej na całego. Ojczy Stanisławie, tu, w Brazylii, my, twoi synowie duchowi pragniemy żyć w duchu twego "Olatio" i krzewić w nas i ludzie nam powierzonym, twe charyzmaty, bo one – to jest teraz oficjalnie potwierdzone przez Kościół – prowadzą, do świętości, do nieba, a tam, każdy z nas chce się dostać!

Ks. Marek SZCZEPANIAK, Crateús

Warto wiedzieć, że ...

W 2016 r. na terenie Brazylii pełni posługę 194 polskich misjonarzy (księża diecezjalni i zakonni), 49 sióstr z różnych zgromadzeń zakonnych i 1 misjonarka - osoba świecka. Wśród nich mamy 7 biskupów: biskup Czesław Stanula, CSsR – ordynariusz diecezji Itabuna – Bahia, biskup Jan Wilk, OFMConv. – ordynariusz diecezji Anápolis – Goiás, biskup Edward Zielski – ordynariusz diecezji São Raimundo Nonato – Piauí, biskup Jan Kot, OMI – ordynariusz diecezji Zé Doca – Maranhão, biskup Romuald Maciej Kujawski – ordynariusz diecezji Porto Nacional – Tocantins, biskup Marek Marian Piątek, CSsR – ordynariusz diecezji Coari – Amazonas, biskup Janusz Danecki, OFMConv. – biskup pomocniczy archidiecezji Campo Grande – MS.

W strukturach Krajowej Konferencji Biskupów Brazylii (CNBB) mamy następujących Polaków: Rada Główna – członek zastępca: biskup Romuald Maciej Kujawski, biskup Marian Marek Piątek, CSsR, Rada nadzorcza (fiskalna): biskup Jan Wilk, OFMConv.

Ponadto w Regionach Krajowej Konferencji Biskupów Brazylii (CNBB) polscy hierarchowie pełnią następujące funkcje: biskup Romuald Maciej Kujawski (Norte 3: wiceprzewodniczący), biskup Jan Wilk, OFMConv. (Centro Oeste: wiceprzewodniczący), biskup Marian Marek Piątek, CSsR (Norte 1: wiceprzewodniczący), biskup Janusz Danecki, OFMConv. (Oeste 1: sekretarz). Człon-

kiem Komisji duszpasterskiej Episkopatu ds. doktryny wiary jest biskup Marek Marian Piątek, CSsR.

Warto nadmienić, iż w Nuncjaturze Apostolskiej pracował w charakterze pierwszego radcy ks. prałat Tomasz Gryś. 19 lipca br. odbyło się pożegnanie ks. prałata Tomasza, który został przeniesiony do pracy w USA.

W Kościele w tym kraju mamy również czterech biskupów polskiego pochodzenia: biskup Sergio Krzywy – ordynariusz diecezji Araçatuba – SP, biskup Rafael Biernaski – ordynariusz diecezji Blumenau – SC, biskup José Carlos Chacorowski, CM – ordynariusz diecezji Caraguatuba – SP, biskup Izidoro Kosinski, CM – emerytowany ordynariusz diecezji Três Lagoas – MS. *Ks. Dziszta*

Polonijne Centrum Olimpijskie w Rio de Janeiro

W związku z trwającymi igrzyskami olimpijskimi

w najpiękniejszym mieście świata, a zarazem bardzo niebezpiecznym warto wiedzieć, że w siedzibie zasłużonego, istniejącego ponad 120

lat Towarzystwa dobroczynności „Polonia”, przy Rua Laranjeiras 540, w dzielnicy Laranjeiras, działa Polonijne Centrum Olimpijskie.

Warto nadmienić, że strona polska – w związku z Olimpiadą w Rio - organizuje wiele interesujących wydarzeń dla Polonii w Brazylii. Chcesz wiedzieć więcej? Wejdź w kontakt z Polonijnym Centrum Olimpijskim w Rio ...

Czekamy na Wasze informacje ...

Biuletyn „Echo Polonii Brazylijskiej” został przygotowany do druku w *Chalupniczej Oficynie Komputerowej ZM w Porto Alegre-RS*. Nakład 500 egz. Projekt winiety: Eluta Stańko-Smierchalska z wydawnictwa „Hlondianum” w Poznaniu. PMK nie ponosi odpowiedzialności za treść artykułów autorskich. Zezwala się na dokonywanie przedruków pod warunkiem podawania źródła. Materiały do publikacji prosimy przysyłać na adres zamieszkania rektora PMK: Av. Presidente Franklin D. Roosevelt 920, 90230 – 002 Porto Alegre - RS lub na adres elektroniczny: revista@polonicus.com.br; reitor@polska-misja.com.br www.polska-misja.com.br